

ارزیابی نقش نهاد بسیج به‌مثابه الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی شهرستان مهاباد

جمال بیگی^۱، ابراهیم قربانی^۲

چکیده

هدف: پژوهش حاضر به دنبال بررسی نقش نهاد بسیج به‌عنوان نمادی از الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی شهرستان مهاباد هست.

روش تحقیق: تحقیق حاضر از نظر روش، یک تحقیق توصیفی - همبستگی و از نظر هدف، کاربردی است. بدین منظور ۳۸۲ نفر از بین کلیه ی سکنه‌ی شهرستان مهاباد با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شد. ابزار اندازه‌گیری به‌کاررفته در این پژوهش، پرسش‌نامه‌ی (۵۷ پرسشی) درباره‌ی آسیب‌های اجتماعی است که به‌منظور بررسی پایایی و روایی پرسش‌نامه، نمونه‌ای ۳۰ نفره انتخاب شدند و با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ پایایی کلیه‌ی متغیرهای تحقیق مورد مقدار ۰/۹۱۱ به دست آمد که پایایی و روایی آنها مورد تأیید قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح آمار توصیفی از شاخص‌هایی مانند جداول و نمودارهای توزیع فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی جهت بررسی نرمال بودن متغیرها از آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف (K-S) استفاده شده است و جهت بررسی فرضیه‌ها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون تک متغیر و چند متغیره استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داده است که متغیر فعالیت‌های بسیج، ضریب همبستگی $(R = -0/603)$ - $603/0$ با متغیر آسیب‌های اجتماعی دارد، در نتیجه رابطه بین دو متغیر منفی و معکوس است. بنابراین با افزایش فعالیت‌های بسیج، درصد آسیب‌های اجتماعی افراد مورد بررسی کاسته می‌شود و نتایج با توجه به سطح معنی‌داری آن نشان می‌دهد که رابطه‌ی معنی‌داری بین دو متغیر وجود دارد $(Sig = 0/000)$ و هم‌چنین تقریباً $36/4$ درصد $(R^2 = 0/364)$ از متغیر آسیب‌های اجتماعی به‌وسیله فعالیت‌های بسیج توضیح داده می‌شود.

کلیدواژه‌ها: بسیج، الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، پیشگیری، آسیب‌های اجتماعی، شهرستان

مهاباد.

۱. استادیار حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران Jamal.beigi@yahoo.com
 ۲. دانشجوی دکتری تخصصی حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران ghorbani9@yahoo.com

مقدمه و بیان مساله

آسیب‌های اجتماعی، یکی از گسترده‌ترین پدیده‌ها و معضلات اجتماعی است که گریبانگیر بسیاری از جوامع کنونی، به‌خصوص جوامع جهان سوم که در حال گذر از سنت به مدرنیته هستند، می‌باشد. با این وجود در کشور ایران با عنایت به عنصر اساسی سازمان دهنده نظام سیاسی که ارزش‌های دینی، اخلاقی، فرهنگی و اجتماعی است و با توجه به ساختار جمعیتی جوان در کنار مشکلات عدیده اقتصادی و گسترش استفاده بی‌رویه از نرم‌افزارهای اجتماعی در فضای مجازی، آسیب‌های اجتماعی به‌طور ماهوی و عام و انحرافات اجتماعی به‌طور خاص از پیچیده‌ترین مسائل اجتماعی است که موجب جریحه‌دار شدن وجدان جمعی و نگرانی عمده نخبگان علمی و سیاسی جامعه گردیده به‌طوری‌که می‌تواند در بسیاری جهات، امنیت اخلاقی جامعه را مورد چالش جدی قرار دهد (محبوبی منش، ۱۳۸۵: ۱۰).

در طول تاریخ، انسان همیشه با پدیده بزهکاری و آسیب‌های مختلف درگیر بوده و در این راستا غالباً از کیفر و مجازات به شکل‌های مختلف برای مبارزه با آن بهره برده که نتایج چندان مثبتی نداشته و این نشان‌دهنده آن است که کیفر محض، نمی‌تواند روش مناسبی برای مقابله با بزهکاری و آسیب‌های اجتماعی باشد، بلکه در کنار آن، باید از تدابیر مناسب پیشگیرانه هم بهره برد. لذا باید به‌گونه‌ای عمل کرد که افراد جامعه نه تنها دست به ارتکاب به جرم نزنند بلکه حتی به آن نیندیشند.

این مسئله و مسائل مرتبط با آن ما را بر آن می‌دارد که به صورت جدی، فوری و روشمند در فکر پیشگیری باشیم و باور داشته باشیم که پرده‌پوشی و پاک کردن صورت‌مساله، نه تنها کمکی به حل مسائل نمی‌کند، بلکه ممکن است آسیب‌های اجتماعی که یک مسئله اجتماعی است را به یک مساله‌ی سیاسی و امنیتی و در نهایت بحران تبدیل نماید.

از این‌رو لازم است نظام عدالت کیفری به موازات کیفر سزاده که پاسخی واکنشی به نقض هنجار کیفری است، تدابیری در جهت پیشگیری از ارتکاب هرگونه نقض هنجار کیفری که پاسخی کنشی به احتمال نقض آن‌هاست، اتخاذ نماید و در این راستا باید از نهادها و سازمان‌های مختلف و حتی مردم نیز کمک بگیرد تا زودتر و با هزینه‌ای کم‌تر

به هدف اساسی خویش یعنی پیشگیری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی برسد. لذا لازم است برای مقابله با آن دست بکار شد تا بتوان اشخاص و جامعه را از گزند عواقب ناگوار آن نجات داد. بدیهی است همان‌گونه که ذکر شد، در این راستا صرفاً با بهره‌گیری از یک ابزار و سازوکار به نتیجه نخواهیم رسید، بلکه باید از توان همهی نهادها و سازمان‌های عمومی و خصوصی بهره برد تا بدین شکل گامی موفقیت‌آمیز در این راستا برداشت و آسیب‌ها را به حداقل ممکن رساند. در این بین با بهره‌گیری از توانمندی‌های نهاد بسیج می‌تواند گامی مؤثر در خصوص کاهش و پیشگیری از آسیب‌های مختلف اجتماعی برداشت که همین مساله و شناسایی توان و نقش بسیج به‌عنوان الگوی پیشرفت ایرانی اسلامی، نمایانگر ضرورت انجام این پژوهش است.

بنابراین یکی از نهادهایی که می‌تواند نقشی مفید و کاربردی داشته باشد، نهاد بسیج است. این نهاد، از نهادهایی است که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در جهت حمایت از نظام جمهوری اسلامی، وارد روند سیاسی و اجتماعی جامعه شده و به‌عنوان نهادی ضروری در متن انقلاب اسلامی جای گرفته است (ساعد، ۱۳۸۶: ۷۶). نهاد بسیج مسائل فرهنگی و اجتماعی را سرلوحه عملکردهای خویش قرار داده است. اینک با عنایت به این‌که بسیج می‌تواند در راستای مقابله و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، نهادی پویا و کارآمد شناخته شود و نقش مؤثری را در کاهش آنها ایفا نماید تحقیق حاضر صورت گرفته این تحقیق در پی پاسخ به این پرسش اساسی است که نقش نهاد بسیج به‌عنوان نمادی از الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در کاهش آسیب‌های اجتماعی در شهرستان مهاباد چگونه است؟

اهداف تحقیق

- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در شهرستان مهاباد
- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از سرقت در شهرستان مهاباد
- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از پرخاشگری در شهرستان مهاباد

- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از مواد مخدر در شهرستان مهاباد
- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از مسائل و مشکلات جنسی در شهرستان مهاباد
- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از خودکشی در شهرستان مهاباد
- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی شهرستان مهاباد
- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی شهرستان مهاباد
- تعیین تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از فرار از خانه در شهرستان مهاباد

سوالات تحقیق

- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در شهرستان مهاباد چگونه است؟
- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از سرقت در شهرستان مهاباد چگونه است؟
- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از پرخاشگری در شهرستان مهاباد چگونه است؟
- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از مواد مخدر در شهرستان مهاباد چگونه است؟
- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از مسائل و مشکلات جنسی در شهرستان مهاباد چگونه است؟
- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از خودکشی در شهرستان مهاباد چگونه است؟

- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی شهرستان مهاباد چگونه است؟
- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی شهرستان مهاباد چگونه است؟
- تأثیر نهاد بسیج به مثابه‌ی الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی در پیشگیری از فرار از خانه در شهرستان مهاباد چگونه است؟

پیشینه‌ی پژوهش

تحقیقات متعددی در خصوص نقش بسیج در موارد مختلف صورت گرفته است که به نتایج و یافته‌های برخی از آنها اشاره می‌شود:

بابایی طلاپه و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان "بررسی نقش بسیج در مقابله با تهاجم فرهنگی در میان جوانان شهر تهران" به بررسی نقش فعالیت‌های فرهنگی بسیج در مقابله با تهاجم فرهنگی غرب، در سه حوزه‌ی ارزش‌ها، هنجارها و نگرش‌ها پرداخته و به این نتیجه رسیده است که فعالیت‌های بسیج در تغییر ارزش‌های جوانان مؤثر نیست اما در تغییر هنجار و نگرش‌های جوانان مؤثر است.

ساعد (۱۳۸۶)، در پژوهشی تحت عنوان "پیشگیری از وقوع جرم و کارکرد بسیج در تضمین امنیت اجتماعی" به کارآمدی نهاد بسیج در ماندگاری نظم و پایداری امنیت در نظام جمهوری اسلامی پرداخته و معتقد است که نهاد بسیج می‌تواند به‌عنوان سازوکاری مؤثر و بازدارنده، نقش مهمی را در امنیت اجتماعی داشته باشد.

بیگی و حیدرنازاد (۱۳۹۴)، در پژوهشی با عنوان "نقش و تأثیر عملکرد بسیج در پیشگیری وضعی از جرائم با مطالعه‌ی موردی در سطح شهرستان بناب" به این نتیجه رسیده‌اند که بین دو متغیر عملکرد بسیج و پیشگیری وضعی، رابطه‌ی معناداری وجود دارد و این به این معنی است که عملکرد بسیج در پیشگیری وضعی از جرائم در سطح شهرستان بناب مؤثر است.

هاشمی زهی (۱۳۹۳)، در پژوهشی با عنوان "بررسی عملکرد پایگاه بسیج مساجد در اسلامی سازی فضای محله" به این نتیجه رسیده است که ارزیابی شهروندان از عملکرد

پایگاه در اسلامی سازی فضای محله از سطح متوسط به بالا است.

شاهین (۱۳۹۶)، در پژوهشی تحت عنوان "بررسی نحوه عملکرد و نقش بسیج اساتید در مقابله با راهبرد جنگ نرم-مورد مطالعه: استان لرستان-" به این نتیجه رسیده است که بین شرکت در دوره‌ی آموزشی در زمینه‌ی جنگ نرم و دیدگاه کلی اساتید نسبت به امکان نقش آفرینی بسیج اساتید در مقابله با جنگ نرم، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد. همان‌طور که با مطالعه تحقیقات انجام شده مشاهده می‌شود، در اکثر تحقیقات انجام شده، تنها بخش‌های کوچکی از تحقیق حاضر، مورد بررسی قرار گرفته است و تحقیق حاضر به جهت این‌که آسیب‌های اجتماعی را به طور جامع مورد بررسی قرار می‌دهد و هم‌چنین اشاره‌ای به مدل‌های مختلف پیشگیری می‌کند و هم‌زمان نقش آن‌ها را در کاهش آسیب‌های اجتماعی مورد تحلیل قرار می‌دهد، با تحقیقات صورت گرفته‌ی قبلی تفاوت زیادی دارد و از این لحاظ نوآورانه است.

چارچوب مفهومی

در هر پژوهشی غالباً مفهوم شناسی به‌عنوان کلید کار تلقی می‌شود. بر همین اساس قبل از ورود به مباحث ارزیابی، به تعریف واژگان اساسی این پژوهش می‌پردازیم.

پیشگیری

پیشگیری در لغت، به معنای "جلوگیری و دفع" آمده است و پیشگیری کردن یعنی "مانع شدن" (معین، ۱۳۷۷: ۹۳۳) که با مفهوم اصطلاحی آن در علوم جنایی هماهنگی دارد. پیشگیری از جرم در خالص‌ترین شکلش افرادی نظیر اطفال و نوجوانان را مورد بررسی قرار می‌دهد و از خود می‌پرسد چه باید کرد که این افراد در آینده در شمار ناقضان قانون نباشند؟ هم‌چنین به اماکن و موقعیت‌هایی می‌نگرد که هنوز درگیر ارتکاب جرم نشده‌اند و از خود می‌پرسد، چگونه می‌توان مطمئن شد که جرم در این اماکن و موقعیت‌ها هرگز اتفاق نخواهد افتاد (لب، ۲۰۰۸: ۲۳۱).

در معنای اصطلاحی هم تعاریف متعددی از آن ارائه شده است؛ برخی از صاحب‌نظران معتقدند پیشگیری به معنای: "به‌کارگیری اقدام‌ها و تدابیر کیفی به منظور ممانعت از ارتکاب مجدد جرم توسط مجرمان یا سایر افراد جامعه است" (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۸: ۱۱۹).

به اعتقاد برخی هم: "پیشگیری شامل مجموعه تدابیر سیاست جنایی به‌استثنای تدابیر نظام کیفری است که غایت انحصاری یا لاقلاً از آن، تحدید امکان وقوع مجموعه اقدام‌های مجرمانه از طریق غیرممکن کردن، دشوار کردن یا محتمل کردن آن‌هاست" (گسن، ۱۳۷۴: ۶۸). پیشگیری در معنای موسع: به هر آنچه علیه جرم بوده و آن را کاهش دهد گفته می‌شود (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۹: ۷۳۷). به عبارت دیگر، مراد از این مفهوم مجموعه شیوه‌هایی است که به منظور مقابله با پدیده‌ی مجرمانه مورد استفاده قرار می‌گیرد. (رحیمی نژاد، ۱۳۹۰: ۱۰۹) پیشگیری در این معنی هم شامل اقدام‌ها و تدابیری است که دارای جنبه‌ی کنشی و عمومی بوده و ماهیت غیرکیفری و غیر قهرآمیز دارد و هم شامل ضمانت اجراهای کیفری، مجازات‌ها و اقدام‌های تأمینی تربیتی است (رحیمی نژاد، ۱۳۹۰: ۱۰۹). پیشگیری در مفهوم مضیق: مجموعه ابزارهایی است که دولت برای مهار بهتر بزهکار از طریق حذف یا محدود کردن عوامل جرم‌زا و هم‌چنین از طریق اعمال مدیریت مناسب نسبت به عوامل محیطی، فیزیکی و محیط اجتماعی، اعمال نظر می‌نماید. در پژوهش حاضر مفهوم موسع مدنظر است.

آسیب‌های اجتماعی

در یک نظام اجتماعی، هر رفتاری که به‌گونه‌ای چشمگیر با هنجار همگانی اختلال پیدا کند و مورد کیفر قرار گیرد، آسیب اجتماعی نامیده می‌شود (تاک و تیدل، ۱۳۸۰: ۱۸). آسیب اجتماعی، به هر نوع رفتاری گفته می‌شود که برخلاف هنجارها و نورم‌های اجتماعی از فرد سرزده و کارکرد وی را مختل کند و به تبع آن کارکرد خانواده و جامعه را تحت شعاع قرار دهد (شمس ناتری، باستانی، ۱۳۸۷: ۳۵). آسیب اجتماعی به هر نوع عمل فردی یا جمعی اطلاق می‌شود که در چارچوب اصول اخلاقی و قواعد عام عمل جمعی رسمی و غیررسمی جامعه، محل فعالیت کنشگران قرار نمی‌گیرد و در نتیجه با منع قانونی یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبرو می‌گردد. به همین دلیل، کج‌روان سعی دارند کج‌روی‌های خود را از دید ناظران قانون، اخلاق عمومی و نظم اجتماعی پنهان نمایند؛ زیرا در غیر این صورت با پیگرد قانونی، تکفیر اخلاقی و طرد اجتماعی مواجه می‌شوند (عبداللهی، ۱۳۸۳: ۱۵). آسیب‌های اجتماعی پدیده‌هایی واقعی، متغیر، قانونمند و قابل کنترل و قابل پیشگیری هستند (ایوبی، ۱۳۹۵: ۹).

جرائم شهری

جرائم شهری جرائمی هستند که در محیط شهری رخ می‌دهند. منظور از محیط شهری نیز همین مفهوم جغرافیایی و اجتماعی آن است و از این لحاظ شامل حومه‌ی شهر و اشخاصی که به‌طور غیررسمی در حاشیه‌ی شهرها اسکان دارند نیز می‌شود (بوتوم و ویلز، ۱۹۹۵: ۳). جرائم شهری آن بخش از ناهنجاری‌ها، کژرفتاری‌ها و قانون‌شکنی اجتماعی است که خاص شهر است و در فضای بدون دفاع شهری به وقوع می‌پیوندد (محسنی و نصرتی پایانی، ۱۳۹۳: ۱۱۶).

برای تحقق جرائم شهری شرایط خاصی لازم است که در بررسی آنها باید تمام عناصر انسانی، جغرافیایی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی را مدنظر قرارداد. شرایط تحقق جرائم شهری، یعنی شرایطی که فقدان بعضی از آنها یا دقت در مدیریت فعالیت مشروع شهری، در کاهش جرائم و پیشگیری از آن مؤثر خواهد بود. این شرایط گاه با شخص بزه‌دیده و نحوه‌ی زندگی و فعالیت‌های وی مرتبط است و گاه به شخص بزه‌کار و موقعیت‌های مجرمانه مربوط می‌شود. از جمله مصادیق جرائم شهری عبارت‌اند از: پول‌شویی، سرقت، خرید و فروش مواد مخدر، جرائم سازمان‌یافته، جرائم آپارتمانی، آلودگی محیط زیست، جرائم خشونت‌بار، کیف‌قاپی، جرائم منافی عفت، کلاهبرداری و.... است.

بسیج

بسیج در لغت به معنای آماده، مهیا، سازوبرگ و سامان دادن است. اما در اصطلاح به نیروهای مردمی داوطلبی گفته می‌شود که آماده‌اند در شرایط دفاعی و جنگی از کشور دفاع کنند. مقام معظم رهبری در تعریف بسیج می‌فرماید: "بسیج عبارت است از مجموعه‌ای که در آن پاک‌ترین انسان‌ها، فداکارترین و آماده‌به‌کارترین جوانان کشور در راه اهداف عالی این ملت و برای به کمال رساندن و به خوشبختی رساندن این کشور جمع شده‌اند... بسیج یعنی حضور در همه‌ی میدان‌هایی که از انسان در آن میدان یک کاری می‌طلبد... عده‌ای با نگاهی دانشگاهی بسیج را بدین صورت تعریف کرده‌اند: "بسیج نیرویی است مبتنی بر جنبه‌ی داوطلبانه و متشکل از اقشار گوناگون مردم بخصوص جوانان، برای حفظ و حراست از جمهوری اسلامی ایران و دستاوردهای انقلاب اسلامی که تحت عنوان

ارتش بیست میلیونی تشکیل شده است و توسط نیروی مقاومت بسیج که از اجزای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است، سازمان آن گسترش می‌یابد."

بسیج از دیدگاه‌های متعددی مورد بررسی قرار گرفته است. عده‌ای اصرار دارند تا بدون توجه به موقعیت‌های مؤثر در تشکیل بسیج که تعیین‌کننده‌ی اهداف آن است، از بسیج به‌عنوان یک پدیده‌ی جهانی با اهداف جهانی یاد کنند. در مقابل گروه دیگری صرفاً تشکیل بسیج را ناشی از مشارکت مقطعی، آن هم در دفاع نظامی از کشور خاص دانسته‌اند. به نظر می‌رسد بسیج پدیده‌ای خاص در ایران بوده که ریشه در اهداف انقلاب اسلامی داشته و در جهت استحکام بخشی به آن اهداف گام برمی‌دارد (کارگری، ۱۳۹۰: ۳۰). بسیج در مفهوم اسلامی خود اساساً دارای حوزه‌ای وسیع و کاربردی عمیق و گسترده است. مفهوم بسیج در فرهنگ اسلامی ماهیتی ایدئولوژیک و عمیقاً اعتقادی دارد. بسیج اساساً نشانه و آیتی از یک خط، یک استراتژی و بالاتر از آن الگوی پیشرفت ایرانی اسلامی است.

قانون‌گذار در ماده ۲۹ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ نهاد بسیج را به‌عنوان ضابط خاص معرفی نموده است. در واقع صلاحیت آنها محدود به جرائم خاص یا شرایطی معین است که در صورت وجود آن شرایط می‌تواند مستقلاً مداخله نمایند. در سال ۱۳۷۱ هم‌زمان با هفته بسیج، قانون حمایت قضایی از بسیج تصویب و در ماده ۱ اعلام شد که بسیج نیز همانند ضابطین قوه‌ی قضاییه هنگام برخورد با جرائم مشهود می‌تواند اقدام‌های لازم را انجام دهد البته با این شرط که ضابطان عام حضور نداشته باشند. وجود چنین قوانین و موادی نشان از توانمندی این نهاد است به همین سبب لازم است به نقش وی در پیشگیری از جرم بیشتر استفاده شود.

الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی

واژه‌ی الگو در این مفهوم به‌کار رفته، چارچوب نظری و ذهنی است که پایه و معیار حرکت و نقشه‌ی راه است. الگو نقشه‌ی راهی است که با کمک آن سمت و جهت هدف مشخص و تبیین می‌شود. به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی: "بدون نقشه‌ی جامع، دچار سردرگمی خواهیم شد، هم‌چنان که در طول این سی سال به حرکت‌های هفت و

هشتمی، بی‌هدف و زیگزاگ مبتلا بودیم و به این در و آن در زدیم" (خامنه‌ای، ۱۳۸۹). تمامی مراحل و فرایند طراحی و اجرای این الگو باید برخاسته از اسلام باشد. به جهت زیان‌بار بودن تقلید از اندیشه‌های غیر اسلامی و چارچوب‌های غربی و غیربومی در این زمینه، تنها بایستی از نقاط مثبت دستاوردهای فرهنگ و تمدن بشری، آن‌هم پس از بومی‌سازی استفاده شود. لذا اسلامی بودن الگو، به معنای استخراج مبانی، چارچوب‌ها و الگوی پیشرفت از منابع و مبانی اسلامی است (سنجولی، ۱۳۹۲: ۸۲-۸۱). در این الگو به شاخصه‌هایی همچون شرایط تاریخی، شرایط جغرافیایی، شرایط فرهنگی، شرایط اقلیمی و شرایط جغرافیای سیاسی ایرانی تأکید می‌شود. کما این‌که در این الگو، ایستایی، رکود، توقف و تردید راه ندارد و این پیشرفت باید در مقایسه با رقبا مشهود و ملموس باشد و همواره رشد و تعالی انسان محقق شود. در این راستا الگوی پیشرفت، نسخه‌ای هویتی است که مؤلفه‌های هویتی آن، از نوع هویت حاکم بر یک تمدن تبعیت می‌کند و لذا هر الگوی پیشرفت، بازتاب‌دهنده‌ی تفکرات اعتقادی حاکم بر تمدن موجد آن می‌باشد (امرائی، ۱۳۸۸: ۴۲).

در پایان این بخش، باید اشاره کرد که مراد از پیشگیری در این تحقیق، مجموعه شیوه‌هایی است که به‌منظور مقابله با پدیده‌های مجرمانه مورد استفاده قرار می‌گیرد که می‌تواند هم دارای جنبه‌ی کنشی و عمومی باشد و هم ماهیت غیرکیفری و غیر قهرآمیز داشته باشد. مراد از آسیب‌های اجتماعی در تحقیق حاضر، به هر نوع رفتاری گفته می‌شود که برخلاف هنجارها و نورم‌های اجتماعی از فرد سرزده و کارکرد وی را مختل می‌کند و به تبع آن کارکرد خانواده و جامعه را تحت شعاع قرار می‌دهد. هم‌چنین در این تحقیق بسیج در مفهوم اسلامی خود به کار گرفته شده است. مفهوم بسیج در فرهنگ اسلامی یک مفهوم کاملاً اعتقادی و یک الگوی پیشرفت ایرانی اسلامی است. یعنی تمامی مراحل و فرایند طراحی و اجرای این الگو باید برخاسته از اسلام باشد و در نهایت مفهوم بسیج در این معنا باید یک مفهوم ایرانی باشد، چرا که تمامی مراحل و الگوهای فرهنگ بسیج بایستی برگرفته از نقاط مثبت دستاوردهای فرهنگ و تمدن بشری باشد، و پس از بومی‌سازی به کار گرفته شود.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر روش یک تحقیق توصیفی-همبستگی و از نظر هدف، کاربردی است. جامعه‌ی آماری مورد مطالعه شامل کلیه‌ی ساکنین بالای ۱۸ سال شهرستان مهاباد است. هم‌چنین با استفاده از جدول مورگان، اقدام به نمونه‌گیری شده است و مقدار نمونه تعداد ۳۸۲ نفر به‌دست آمده است. روش نمونه‌گیری این تحقیق نمونه‌گیری تصادفی ساده بوده است. با توجه به اهداف تحقیق، جهت گردآوری داده‌ها در این تحقیق از ابزار پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته، برای بررسی نقش بسیج در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی استفاده شده است. پرسش‌نامه‌ی مذکور از سه بخش تشکیل شده است. بخش اول مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی است. بخش دوم مربوط به سؤالات آسیب‌های اجتماعی است که ۶ مؤلفه‌ی سرقت، پرخاشگری، مواد مخدر، مسائل جنسی، خودکشی و فرار از خانه را در برمی‌گیرد و دارای ۴۲ سؤال است. بخش سوم مربوط به سؤالات فعالیت‌های بسیج است، که ۱۵ سؤال را در بر دارد. به‌منظور بررسی پایایی و روایی پرسش‌نامه، نمونه‌ای ۳۰ نفره انتخاب شدند و با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ، پایایی کلیه‌ی متغیرهای تحقیق مورد مقدار ۰/۹۱۱ به دست آمد که پایایی و روایی آنها مورد تأیید قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده در سطح آمار توصیفی از شاخص‌هایی مانند جداول و نمودارهای توزیع فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی جهت بررسی نرمال بودن متغیرها از آزمون کولموگوروف-اسمیرونوف (K-S) استفاده شده است و جهت بررسی فرضیه‌ها از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون تک متغیره استفاده شده است. لازم به ذکر است که این تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS20 انجام گرفته است.

یافته‌های پژوهش

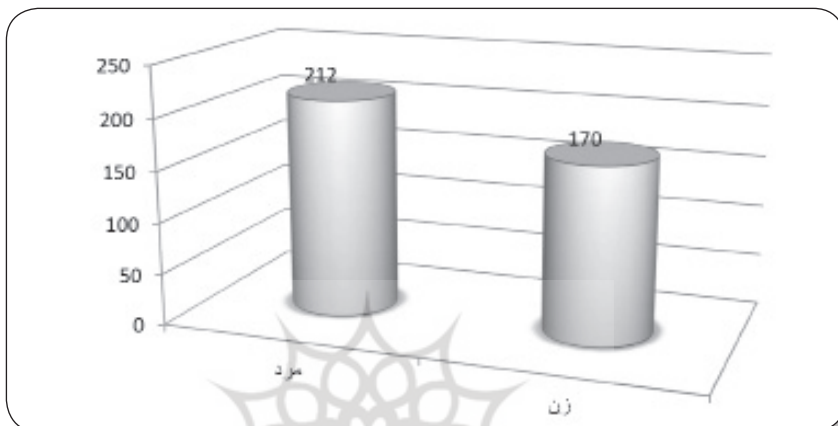
یافته‌ها

بر اساس اطلاعات جدول و نمودار شماره ۱ ملاحظه می‌شود که از مجموع ۳۸۲ آزمودنی در تحقیق حاضر، ۲۱۲ نفر (۵۵/۵ درصد نمونه مورد بررسی) مرد و ۱۷۰ نفر (۴۵/۵ درصد نمونه مورد بررسی) زن هستند. نمودار میله‌ای زیر این نتایج را به‌خوبی نشان می‌دهد.

جدول ۱: توزیع فراوانی و درصد جنسیت پاسخ‌گویان

نوع پاسخ / کمیت پاسخ	مرد	زن	جمع
فراوانی	۲۱۲	۱۷۰	۳۸۲
درصد	۵۵/۵٪	۴۵/۵٪	۱۰۰٪

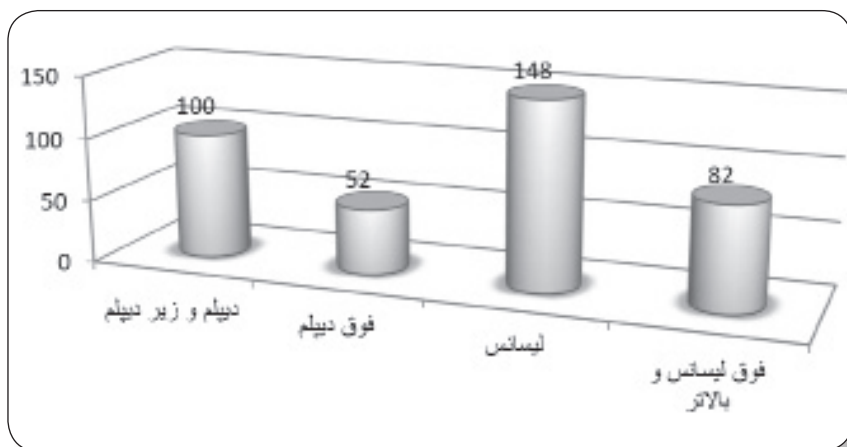

نمودار شماره ۱: توزیع فراوانی جنسیت پاسخ‌گویان

بر اساس جدول شماره ۲، ۱۰۰ نفر از پاسخ‌گویان (۲/۲۶ درصد نمونه آماری) را دیپلم و زیر دیپلم، ۵۲ نفر از پاسخ‌گویان (۶/۱۳ درصد نمونه آماری) را فوق‌دیپلم، ۱۴۸ نفر از پاسخ‌گویان (۷/۳۸ درصد نمونه آماری) را لیسانس و ۸۲ نفر از پاسخ‌گویان (۸ درصد نمونه آماری) را فوق‌لیسانس و بالاتر تشکیل داده‌اند. پاسخ‌های به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه‌های جمع‌آوری‌شده، برای سؤال فوق به‌صورت جدول شماره ۲ هست:

جدول ۲: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌های نمونه آماری به میزان تحصیلات

نوع پاسخ / کمیت پاسخ	دیپلم و فوق‌دیپلم	لیسانس	فوق‌لیسانس و بالاتر	جمع
فراوانی	۱۰۰	۱۴۸	۸۲	۳۸۲
درصد	۲۶/۲٪	۳۸/۷٪	۲۱/۵٪	۱۰۰٪

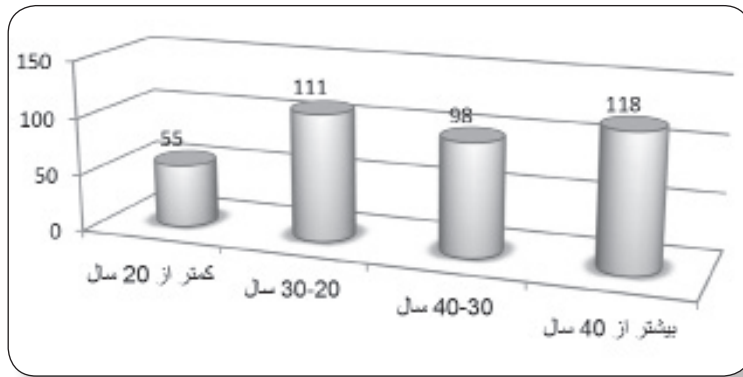
نمودار شماره ۲: فراوانی پاسخ‌های نمونه آماری به میزان تحصیلات پاسخ‌گویان

بر اساس جدول شماره ۳، ۵۵ نفر از پاسخ‌گویان (۱۴/۴ درصد نمونه آماری) را افراد کم‌تر از ۲۰ سال، ۱۱۱ نفر از پاسخ‌گویان (۲۹ درصد نمونه آماری) را افراد بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۹۸ نفر از پاسخ‌گویان (۲۵/۶ درصد نمونه آماری) را افراد دارای ۳۰ تا ۴۰ سال و ۱۱۸ نفر از پاسخ‌گویان (۳۰/۹ درصد نمونه آماری) را افراد بالای ۴۰ سال تشکیل می‌دهند. پاسخ‌های به‌دست آمده از پرسش‌نامه‌های جمع‌آوری شده، برای سؤال فوق به‌صورت جدول شماره ۳ هست:

جدول ۳: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌های نمونه آماری به میزان سن

نوع پاسخ / کمیت پاسخ	کم‌تر از ۲۰ سال	۲۰-۳۰ سال	۳۰-۴۰ سال	بیش‌تر از ۴۰ سال	جمع
فراوانی	۵۵	۱۱۱	۹۸	۱۱۸	۳۸۲
درصد	۱۴/۴٪	۲۹٪	۲۵/۶٪	۳۰/۹٪	۱۰۰٪

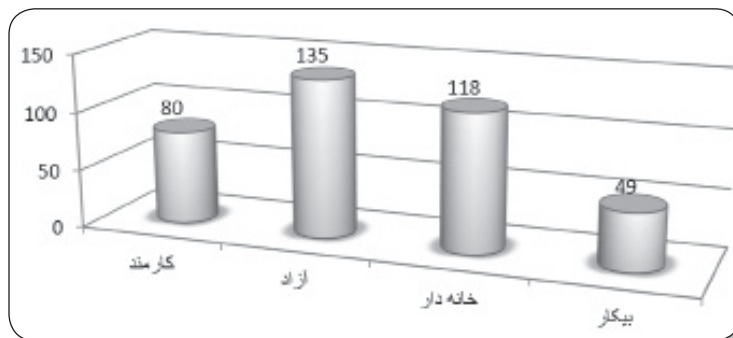

نمودار شماره ۳: فراوانی پاسخ‌های نمونه آماری به میزان سن پاسخ‌گویان

بر اساس جدول شماره ۳، ۸۰ نفر از پاسخ‌گویان (۲۱ درصد نمونه آماری) کارمند، ۱۳۵ نفر از پاسخ‌گویان (۳۵/۴ درصد نمونه آماری) شغل آزاد، ۱۱۸ نفر از پاسخ‌گویان (۳۱/۱ درصد نمونه آماری) خانه‌دار و ۴۹ نفر از پاسخ‌گویان (۱۲/۵ درصد نمونه آماری) بیکار بودند. پاسخ‌های به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه‌های جمع‌آوری‌شده، برای سؤال فوق به‌صورت جدول شماره ۳ هست:

جدول ۴: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌های نمونه آماری برحسب شغل

نوع پاسخ / کمیت پاسخ	کارمند	آزاد	خانه‌دار	بیکار	جمع
فراوانی	۸۰	۱۳۵	۱۱۸	۴۹	۳۸۲
درصد	٪۲۱	٪۳۵/۴	٪۳۱/۱	٪۱۲/۵	٪۱۰۰

نمودار شماره ۴: فراوانی پاسخ‌های نمونه آماری به میزان سن پاسخ‌گویان

فعالیت‌های نهاد بسیج در خصوص آسیب‌های اجتماعی، سرقت، پرخاشگری، مواد مخدر، مسائل جنسی، خودکشی و فرار از خانه در سطح شهرستان مهاباد به‌عنوان متغیرهای تحقیق به شرح جدول شماره ۵ توصیف شده‌اند.

جدول ۵: آماره‌های توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق

تعداد	فعالیت‌های بسیج	آسیب‌های اجتماعی	سرقت	پرخاشگری	مواد مخدر	مسائل جنسی	خودکشی	فرار از خانه
۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۳۸۲	۱۷,۸۰	۳۸۲	۳۸۲
میانگین	۵۵,۸۰	۹۸/۲۹	۱۵,۹۱	۱۶,۳۳	۱۵,۹۹	۱۵,۷۰	۱۷,۸۰	۱۶,۵۶
انحراف معیار	۴,۰۳	۷/۴۴	۱,۲۲	۱,۰۸	۱,۱۷	۲,۰۰	۱,۰۹	۱,۱۱

با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنف نرمال بودن داده‌ها را می‌توان بررسی کرد که ما در اینجا این آزمون را برای کل داده‌ها و نیز تک‌تک متغیرها انجام داده‌ایم که نتایج آن به‌صورت جداول نشان داده شده است. این آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ انجام می‌گیرد به عبارتی سطح معناداری ما $\alpha = 0/05$ هست. اگر مقدار سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده (Sig) بزرگ‌تر از $\alpha = 0/05$ باشد نرمال بودن داده‌ها را نتیجه می‌گیریم و در غیر این صورت به نرمال بودن داده‌ها شک می‌کنیم.

جدول ۶: نتایج آزمون نرمال بودن مربوط به متغیرهای تحقیق

متغیرها	تعداد داده‌ها	آماره کولموگروف - اسمیرنف	سطح معنی‌داری
فراوانی	۳۸۲	۰/۸۰۰	۰/۴۱۱
درصد	۳۸۲	۰/۹۷۲	۰/۳۰۲
فعالیت‌های بسیج	۳۸۲	۱/۰۱۲	۰/۲۷۵
آسیب‌های اجتماعی	۳۸۲	۰/۹۰۰	۰/۳۷۷
سرقت	۳۸۲	۱/۸۲۰	۰/۱۱۴
پرخاشگری	۳۸۲	۱/۱۰۹	۰/۲۲۷
مواد مخدر	۳۸۲	۰/۷۷۸	۰/۴۵۲
مسائل و مشکلات جنسی	۳۸۲	۰/۸۸۰	۰/۳۶۵

با توجه به نتایج به دست آمده در جدول ۳، و از آنجایی که سطح معنی داری به دست آمده برای آزمون‌ها بزرگ‌تر از سطح معناداری ما یعنی $\alpha = 0/05$ است، فرض نرمال بودن داده‌ها را پذیرفته و می‌توان برای بررسی فرضیه‌ها از روش‌های پارامتری استفاده کرد که در اینجا از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون یک‌متغیره و چند متغیره استفاده خواهد شد.

تجزیه و تحلیل

نتایج جدول شماره ۷ ناظر بر ضریب همبستگی بین متغیرهای تحقیق همراه با توجه مقادیر به دست آمده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که همه‌ی فعالیت‌های بسیج با همه‌ی متغیرهای تحقیق رابطه‌ای منفی، معکوس و معنی داری دارد. در نتیجه همان‌طور که از جدول ماتریس همبستگی مشاهده می‌شود، افزایش فعالیت‌های بسیج در بسیاری از زمینه‌ها باعث کاهش میزان سرقت، کاهش میزان پرخاشگری، کاهش روی‌آوری به مواد مخدر، کاهش مسائل و مشکلات جنسی، کاهش خودکشی و کاهش فرار از خانه در جامعه‌ی مورد بررسی می‌شود. بنابراین در کل می‌توان نتیجه گرفت که فعالیت‌های بسیج در شهرستان مهاباد باعث کاهش آسیب‌های اجتماعی شده و تأثیری معنی‌دار بر آن داشته است. هم‌چنین بین دیگر متغیرهای تحقیق با همدیگر رابطه‌ای مثبت و معنی‌داری مشاهده شده است.

تفسیر

برای تفسیر و تبیین فرضیه کلی مقاله "فعالیت‌های بسیج در کاهش آسیب‌های اجتماعی تأثیر معناداری دارد"، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و هم‌چنین تحلیل رگرسیون تک متغیره استفاده شده است که خلاصه آن در جداول شماره ۸ آمده است:

جدول ۷: آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق

فرار از خانه	خودکشی	مسائل جنسی	مواد مخدر	پرخاشگری	سرقت	آسیب‌های اجتماعی	بسیج
						۱	فعالیت‌های بسیج
						۱	آسیب‌های اجتماعی
					۱	۰,۴۵۲**	سرقت
				۱	۰,۳۴۸**	۰,۲۷۷**	پرخاشگری
			۱	۰,۳۴۵**	۰,۳۸۲**	۰,۲۶۸**	مواد مخدر
		۱	۰,۴۶۷**	۰,۴۶۰**	۰,۳۳۳**	۰,۲۰۲**	مسائل و مشکلات جنسی
	۱	۰,۵۱۲**	۰,۴۴۴**	۰,۲۸۸**	۰,۴۱۲**	۰,۲۶۴**	خودکشی
۱	۰,۴۳۹**	۰,۴۹۶**	۰,۴۸۲**	۰,۲۹۱**	۰,۳۹۱**	۰,۲۵۵**	فرار از خانه

** رابطه معنی‌داری در سطح ۱٪ * رابطه معنی‌داری در سطح ۵٪

جدول ۸: ضریب همبستگی یک متغیره بین متغیرهای فعالیت‌های بسیج و کاهش آسیب‌های اجتماعی

آسیب‌های اجتماعی			متغیر وابسته
خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب همبستگی (R)	متغیر مستقل
۵/۴۹۲	۰/۴۶۲	۰/۳۶۴	فعالیت‌های بسیج

جدول ۹: نتایج تحلیل رگرسیون یک متغیره پیش‌بینی آسیب‌های اجتماعی از روی فعالیت‌های بسیج

متغیر وابسته (معیار)	مقدار ثابت	ضرایب غیر استاندارد		ضریب استاندارد	
		خطای استاندارد	Beta	خطای استاندارد	T
فعالیت‌های اجتماعی	۰/۰۲۴	۰/۳۳۳	۰/۶۰۳	۸۰/۸۰۸	۰/۰۰۰
آسیب‌های اجتماعی	۰/۰۲۴	۰/۳۳۳	۰/۶۰۳	۱۳/۷۶۱	۰/۰۰۰

برای آزمون این فرضیه آزمون رگرسیون خطی یک متغیره اجرا شد. نتایج این آزمون که در جدول‌های بالا مشاهده می‌شود نشان داده است که متغیر فعالیت‌های بسیج، ضریب همبستگی $0/603 - (R = 0/603)$ با متغیر آسیب‌های اجتماعی دارد، در نتیجه رابطه بین دو متغیر منفی و معکوس است. در نتیجه با افزایش فعالیت‌های بسیج، درصد آسیب‌های اجتماعی افراد مورد بررسی کاسته می‌شود و نتایج با توجه به سطح معنی‌داری آن نشان می‌دهد که رابطه معنی‌داری بین دو متغیر وجود دارد ($0/000 = \text{Sig}$) و هم‌چنین تقریباً $36/4$ درصد ($0/364 = R^2$) از متغیر آسیب‌های اجتماعی به وسیله فعالیت‌های بسیج توضیح داده می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

بدیهی است که امروزه مدیریت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی که خمیرمایه‌ی بسیاری از جرائم هستند، دغدغه بسیاری از نظام‌های حقوقی است. بررسی قوانین و مقررات ملی و بین‌المللی نشان می‌دهد که قانون‌گذاران و سیاست‌گذاران جنایی پی برده‌اند که مجازات محض به هیچ وجه چاره‌ی کار نیست، لذا باید به علاج واقعه قبل از وقوع (پیشگیری) پردازند که این مسئله هم در توان آنها به تنهایی نیست، به همین سبب از نهادها و ارگان‌های مختلف در این راستا بهره می‌برند. نهاد بسیج یکی از آن نهادها است که در خصوص پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی اقدام‌های ارزنده‌ای انجام داده و سیستم عدالت کیفری را در راستای نیل به این مهم یاری نموده است.

بنابر مطالعات صورت گرفته و آنالیزهای انجام‌شده در این پژوهش، نتایجی به دست آمده حاکی از آن‌که متغیر فعالیت‌های بسیج ضریب همبستگی $0/603 - (R = 0/603)$ با متغیر آسیب‌های اجتماعی دارد، در نتیجه رابطه بین دو متغیر منفی و معکوس است. در نتیجه با افزایش فعالیت‌های بسیج، درصد آسیب‌های اجتماعی افراد مورد بررسی کاسته می‌شود و نتایج با توجه به سطح معنی‌داری آن نشان می‌دهد که رابطه‌ی معنی‌داری بین دو متغیر وجود دارد ($0/000 = \text{Sig}$) و هم‌چنین تقریباً $36/4$ درصد ($0/364 = R^2$) از متغیر آسیب‌های اجتماعی به وسیله فعالیت‌های بسیج توضیح داده می‌شود.

بنابراین بین دو متغیر نقش بسیج و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی رابطه‌ی معناداری

وجود دارد و این نشان‌دهنده‌ی آن است که نهاد بسیج با ایفای نقش خویش و برگزاری کارگاه‌های مختلف، تهیه و پخش بروشورهای آموزشی و... در جامعه می‌تواند مهره‌ای مفید برای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی باشد. تفاوت نتیجه‌ی این تحقیق با نتیجه‌ی سایر موضوعات مشابه، فارغ از مکان بررسی و نمونه‌ی آماری در مورد خصوصیات پاسخ‌گویان از لحاظ مختلف و به‌خصوص تحصیلات دانشگاهی است، به همین سبب می‌توان ابراز داشت که نتیجه‌ی به‌دست‌آمده این تحقیق بیش‌تر منطبق بر واقعیت‌های علمی هست.

پیشنهادها

- ۱- سیاست‌گذاری در راستای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی با اولویت شناسایی آسیب‌های نوپدید و تعیین سازوکارهای مقابله با آنها و تعیین نقش و وظایف نهاد بسیج.
- ۲- ایجاد هماهنگی هر چه بیش‌تر بین سازمان‌ها و ارگان‌های عمومی و خصوصی فعال در حوزه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و بزهکاری.
- ۳- تشکیل کمیته‌های علمی از بین نخبگان بسیجی جهت آموزش روشمند همگانی در خصوص آسیب‌های اجتماعی و تأثیر آنها بر زندگی شخصی و اجتماع.
- ۴- جذب حقوق‌دانان توسط نهاد بسیج و استفاده از راهکارها و ایده‌های آنان در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی.

منابع و مأخذ

- امرائی، حسن (۱۳۸۸)، مهندسی سیاست، تهران: شوکا، چاپ اول.
- ایوبی، پیمان (۱۳۹۵)، "علل و عوامل پیدایش آسیب‌های اجتماعی و راه‌های پیشگیری"، ماهنامه ایران پاک، ش ۱۰۶، صفحه ۸-۱۶.
- بابایی طلاپه، محمداقبر؛ کاوسی، اسماعیل و محمدی، علی (۱۳۹۰)، "بررسی نقش بسیج در مقابله با تهاجم فرهنگی در میان جوانان شهر تهران"، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، دوره ۲، ش ۵، صفحه ۲۴-۱.
- بیگی، جمال، حیدر نژاد، کیوان (۱۳۹۴)، "نقش و تأثیر عملکرد بسیج در پیشگیری وضعی از جرائم با مطالعه‌ی موردی در سطح شهرستان بناب"، دو فصلنامه مطالعات حقوق بشر اسلامی، سال چهارم، ش ۸، صفحه ۲۲-۹.
- تاک، تیدل (۱۳۸۰)، امن‌سازی مراکز شهرها، تجربه کاونتری و ناتینگهام، ترجمه علی عربی دانا، تهران: شهرداری‌ها و سازمان شهرداری‌های کشور.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۸)، سی دی حدیث ولایت، موسسه حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای.
- رحیمی نژاد، اسمعیل (۱۳۹۰)، جرم‌شناسی، تهران: انتشارات فروزش، چاپ دوم.
- ساعد، محمدجعفر (۱۳۸۶)، "پیشگیری از وقوع جرم و کارکرد بسیج در تضمین امنیت اجتماعی"، فصلنامه مطالعات بسیج، سال دهم، ش ۳۴، صفحه ۱۰۶-۷۴.
- سنچولی، زینب (۱۳۹۲)، "تبیین ماهیت الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت"، فصلنامه الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، دوره ۲، ش ۳، صفحه ۱۰۴-۷۹.
- شاهین، مهدی (۱۳۹۶)، "بررسی نحوه عملکرد و نقش بسیج اساتید در مقابله با راهبرد جنگ نرم (مورد مطالعه: استان لرستان)"، فصلنامه مطالعات قدرت نرم، سال هفتم، ش ۱۷، صفحه ۵۸-۴۲.
- شمس ناتری، ابراهیم و باستانی، امیر (۱۳۸۷)، "تأثیر فقر بر آسیب‌های اجتماعی"، مجله مهندسی فرهنگی، ش ۱۸-۱۷، صفحه ۴۴-۳۴.
- عبداللهی، محمد (۱۳۸۳)، "آسیب‌های اجتماعی و روند تحول آن در ایران"، جلد یکم: مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران - خرداد ۱۳۸۱.
- کارگری، نوروز (۱۳۹۰)، "نقش بسیج در حفظ امنیت ملی"، مجله دادرسی، ش ۸۸، صفحه ۳۴-۳۰.
- محبوبی منش، حسین (۱۳۸۵)، "تأملی کوتاه درباره آسیب‌های اجتماعی به‌عنوان مسئله امنیت عمومی"، فصلنامه دانش انتظامی، دوره ۸، ش ۳، صفحه ۳۱-۹.
- محسنی، رضاعلی و نصرتی پایانی، عزت‌الله (۱۳۹۳)، "نسبت شهر با جرم و آسیب‌های اجتماعی - مطالعه‌ای در رتبه بندی جرائم و آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی شهر گرگان"، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ش ۷، صفحه ۱۳۸-۱۱۳.
- معین، محمد (۱۳۷۷)، فرهنگ فارسی، تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر، ج ۱.

- نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۷۸)، "پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی"، مجله تحقیقات حقوقی، ش ۲۶-۲۵، صفحه ۱۵۰-۱۲۹.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین (۱۳۸۹) تقریرات درس جرم‌شناسی، تهیه و تنظیم مهدی زرگری، دانشگاه شهید بهشتی.
- هاشمی زهی، نوروز (۱۳۹۳)، "بررسی عملکرد پایگاه بسیج مساجد در اسلامی سازی فضای محله"، فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج، سال هفدهم، ش ۶۲، صفحه ۸۶-۵۷.

Bottoms, Anthony & Wiles, Paul (1995), Crime and Insecurity in the City, In: Fijnaut, Cyrille; Goethals, Johan.

Peteres, Tony & Walgrave, Lode (1995), Change in Society, Crime and Criminal Justice in Europe, Vol.1. Crime and Insecurity in the City, Belgium: Kluwer Law International.

Lab, Steven (2008), International Handbook of Penology and Criminal Justice, CRC Press, 2ed, New York.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

